

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7.6, 6 luni 3.50 ex., 3 luni 1.8. 25. ex.
 Pentru marșar pe an 8.6, 6 luni 4.4, 3 luni 2.8
 Pentru străinătate pe an 12.6, 6 luni 6.8, 3 luni 3.6.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
 Administrațiunea tipografică arhiepiscopale Sibiu, strada Mășilorilor 47.
 Correspundențele sînt a se adresa la:
 Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Mășilorilor Nr. 57.
 Episcopii se adresează se zelului, — Articuliile publicării nu se însoțesc.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 18 cr., etalon cu litere garsonă — și timbru de 30 cr. pentru se-care publicare.

Expozițiunea română.

Sîntem convingiți, pentru că ni se spune din multe părți, că publicul nostru așteaptă să auză detaliuri dela expozițiune. Lucru firesc că publicul, cu deosebire cel român, așteaptă să fie informat despre un lucru, care îl reprezintă valoarea vitalității sale și, după împrejurări, încă favorabilă. Lucrul acesta ați o pentru Românii din Austro Ungaria lucrul cel mai scump. Mai scump, pentru tocmii din partea acesea, din partea industriei și a capacității pentru dăna, Românii era atacat și încă într-un însoțit cu despreț. Și acum, după aiajutat Djen și Românii se potă arăta lumii, că era numai calumnie nemeritată, când i se disputa capacitatea pentru industrie din partea celor ce i prețuiată apăsarea, cum se nu se bucare, când vede că el desimțese ecilatant lipsa acestei capacități.

Am repetat și roșești, că timpul a fost scurt pentru a pregtă o expozițiune, de și numai națională, și greutatea estera prea multe, care nu împiedecă de a se face expozițiunea așa după cum ar fi trebuit să se facă.

Cu toate aceste expozițiunea, așa cum e, nu va întârzița a dovedi tuturor, căror se curvine, că Românul, dacă l freuet i eran mâine deslegate, era calumea înalțime sale și în privința acesea și țeara profită mult de produsele industriale ale poporului român.

Nici vorba, libertatea de care ne bucurăm astăzi, o cu mult mai restrînsă, de cât se putem afirma, că acum ne rădolare așa dară și vom troce victorioși și preste neajunsurile, căte ni s'ar mai pune în cala dela patrioții nepatrioți și de paradă.

Dicend aceste îndreptăm pe cetitori la alt loc, unde dăm detaiuri despre expozițiune. Adaugem însă și aci, că detaiurile acesee sînt de natură să ne su-

peru pe nimenia; din contră ele sînt de natură de a încuraja, căci și acum în timpul cel scurt de călău este deschisă expozițiunea nu încoștoară a încurage obiecte și visitatori la expozițiune, cari dovedesc, că interesul poporului nostru este nu numai resuscitat dară este în creștere și concursul cel frumos la lucrările pactioce s'oporesc și acum din în. Acovata ne dă speranța că termenul fiesat la început pentru durata expozițiunii se va prelungi, pentru cuvîntul că se potă călăi de mulți participa și ca expoziții și ca visitatori.

Aceasta va fi un îndemn a îndupleca pr mulți, cari și-au fost pus în gînd a absenta en totul dela participare la expozițiune a folei, ocașionea și a veni din apropiere și depărtare, ca cel puțin să o vadă.

Asociațiunea transilvană,

pentru literatură și cultura poporului român.

În 15/27 August între țecce și unsprățecce oare, înasinea unui public numeros, din toate părțile locuie de Românii (afară de Macedonia și Istria), d președinte al Asociațiunii transilvană pentru literatură și cultura poporului român, Timoteiu Cipariu a deschis adunarea generală a asociațiunii cu discursul următoriu:

Onorabili adunare!

Prea stimați domni!

Adunarea generală a Asociațiunii noastre avu și a doua cară, în anul trecut, marținoasa lunăvoință, de a mî onora cu preșidul acestei ilustre societăți literar-culturale, pentru care nu sînt în stare a-mi exprime din detul și după merit profînda mea recunoștință.

Mă simț, fericit, domni mei, că cel puțin cu această ocașionea 'mi-a fost prin puțință a împlini dorința, ce de mult o aveam, de a Vê saluta în persoană cu toată cordialitatea; —

fericit, cu atât mai vîrtos, că ne vedem astăzi, la acesă țîi de serbătoare, întrun număr atât de mare, că, doare, nici odată mai înainte? — sîm învederat, că ideea Asociațiunii noastre a fost o idee de viață, și este îmbrățoseată cu însulețire, precum meritează.

Ea este o instituțiune umanitară, cu scopuri binefăcătoare, pentru cari tu în acest loc, cu XX de ani mai înainte, a fost proiectată și instituită prin strălucii, zelul și patriotismul general al tuturor oameilor de inimă și devotament.

Celor repausăți în Doanul, suferite mari și noble, fîie le memoria în etern binecuvîntată.

În acesă timpuri, atât de agitate și pline de încordare, ori în cătrău dăm cu ochii, — a sta cu mânie în sin, ca morți sau amorțiți și fără de mișcare, ne era cu neputință, — ne ar fi fost rusine.

Din acest impuls general, ce caracterizează epoca noastră, s'a născut și asociațiunea noastră pentru literatură și cultura poporului român din patria noastră.

Deși încă la început, și la aparință, deși mijloacele ci încă și astăzi sînt prea modeste, — dar' se este mare în simțemtele sale după scopurile, ce și le-a propus și tare în credința sa, ca va fi susținut cu firmitate de conașionali noștri.

Ea cere și tînd tot odată mîna conaștrii patrioți, și are firea conștiințioasă, că fructele fatigilor sale vor fi binefăcătoare, nu numai pentru națiunea română, dar și pentru patria întreagă, și pentru toate celelalte națiuni amice, între care ne-așu proviedința, și se viem împrună și se ne dăm împrumutat mîna de ajutor.

Nici nu neam îșelat în apretuirea noastră. Conaștrii noștri de altă limbă, ales în acesă ani mai din urmă ne au dat cele mai valorose probe de considerare cîtră Asociațiunea

noastră, ori unde neam adunat, pentru care le sîntem cu toată recunoștință.

Asociațiunea noastră nu este, precum Vê este bine cunoscut, decât un mijloc destul de solid, pentru a ne stringe și mai taro și a ne apropia și mai mult, prin legăturile culturale și umanității, la care cu toții sîntem datori a conclura din toate părțile, — pentru că numai cultura și efectele ei nobilitătează pe om și popor, și numai națiunile, cari au înaintat la cultură, au meritat și susțin numele de onoare, ar unde cultura lipsește, lipsește și omeniile, carea nu l poate dă, nici o poate suslini, năi pateră brută, nici numărul, fîie ori cât de mare.

Națiunile și popoarele din vechime, cât au lăsat după sine urme de cultură și civilizațiune, toate sînt până azi în stîna lumii, deși unele din ele au dispărut de pe fața pămîntului, pentru că faptele lor au fost binefăcătoare, și de exemplu nobilii tuturor celor ce au urmat după dăneșe, — pe cămde memoria popoarelor barbare și fără cultură, ori cât de numeroase și împoterite și fîe fost, este cu totul opoșă, de multe ori chiar greșită și încoștoare.

Încă și în zilele noastre, ori cât de materialistă se fîe și cu multe scăderi, vedem, că numai cultura și civilizațiunea distinge pe națiunile estimate, de cătră cele desprețuite. Și stăruința tuturor popoarelor Europei, ca se trecom preste celelalte, astăzi întreagă este îndreptată cătră progres în cultură și civilizațiune, — împinsă de un foc și o ardore nestemțară, în alergarea lor pe cămplele nemărginite ale culturile de toată specea. În literatură, științe, arte, industrie, comerț și altfel.

Da! câmpul civilizațiunii, al literelor și științelor, este vast, destul de larg pentru că ori ce activitate nobilă, onestă, utilă și meritoră, unde nimenia nu se cotese, și nimenia nu de prios, ci din contră, cu cât activitatea e mai multiplă și mai întinsă,

FOIȚA.

Documente relative la purificarea limbii române în seculul nostru.

(Urmare.)

Înainte de a căntare la istoria Scripturcii vechiului testament spre întrebîntarea romănescă tinerimii înălțată din limba vîncoasă, pe a noastră Romăno-Moldovăncă, de smeritul Veniamin Costachi, Metropolitan Moldovei și țipărită cu a sa chelălușă.

Încordîntăse acelu, iubite cetitorule, pentru a se de mai înainte cu îndrăzneală țîie. Împunîntarea, ca se nu dic de istov lipsește, a semnelor credinței, poate încordîntă pe fîie care că sau împunîntă la omeniile vechiului acesuia credința, de o potrivă întru adevăr cu învătătura ei. Măntuitorul fagăduese semne celor ce vor crede: „Ea eran semne celor ce vor crede acesce vor urma: cu numele meu dra-

cii vor scoate, în limbi nouă vor grăi, șerpii vor lua și de ar avé ceva de moarte nu i-a vătămă pe ei. Pe bolnavi mânie își vor pune și bine le va fi.” Acesce toate și mai mari de câte acesce au urmat cu adevărat cel adevărat credințioși, după cum vedem în viețile Sfinților și în istoriile Bisericii. Dar acum foarte puține semne de apăsare urmează pentru deosebit împunîntarea credinței. Eu nu seiu în ziua de astăzi de a'ar bizui cineva în credința de acolo țîind muntelui: mută-te de acolo țîi te aruncă în Mare, s'ă și i facă îndată cuvîntul lucru, pentru nici că un grăunte de muștar credința n'a rămas, de ar fi credință, ar fi lucrul ei, cîci însuși și Djeșcen grain al Măntuitorului încredințată țîind; De ați avé credință că un grăunte de muștar, ați dice muntelui acesuia mută-te de acolo țîi te aruncă în Mare. Și se va muta.”

Biserica în veacurile de mai înainte, atât îngrija pentru învătătura credinței, în că dela treapta arhierilor, tot cliroșii până și Anaognosti, se însărcinau să catihisască norodul; avea încă și Diaconii orănduite pen-

tru catechisarea femeilor. Dintr'un tăiu sîlbia Letargiei se sevrăgia după ce îndelung se propovedia norodului învătătura credinței, precum se dovedesc din aședimntul Apostolilor și din răspunsul Mucenicului Iustin cătră Antonia; din care ne învătăm, că se propovedia întru acest chip: „În toate dumnicile” se aduna norodul în Biserica și mai înainte se începea estirea din Biblie, apoi din faptele Apostolilor, pe urmă din Evanghelie; după acesă făcea arhierul sau Preotul învătătura sau tălăuircie asupra celor ce mai înainte se citise și după învătătura, făcîndu-se de obște rugăciuni se sevrăgia taina D-șecesei țîrtic cel fără de sânge. Și cu toate că îndestale propovediri și

învătături pentru credință se făceau în acesce adunări, afară încă și de cele de toate zilele învățării și bune pildă a Apostolilor, au aședat încă și o deosebită învătătura a credinței numind-o *Catechism* și care este un adunare aleasă din testamentul vechiu și nou cuprîndînd nu numai dogmele și poruncile Hristianescii credințe, dar încă și moralul cel mai strălucit și științele cele mai frumoase ale Filosofiei, după cum vedem în acest următor aședimnt al Apostolilor din Cartea 7. Cap. 40. 7. „Cel ce va se se catihisască cu cuvîntul dreptei științe, s'împeune mai înainte de toate știința pentru cel nascut, cunoștința pentru Fîal unul nascut, încordîntarea pentru Sfîntul Duh; se învețe rănduiala sa, fal de fapțarii, a proziei ocărmire, aședările a fuluritei leginiri; se se învețe pentru ce s'a făcut lumea și ce fel este; se se învețe, că Dumnezeu pe cei răi

1) Veji Canonul al 12 al Soborului 4 din Carșagena.
 2) Cartea a 8 Cap. 5.
 3) Vremea Apostolilor și puțin după acesă se făcea adunare numai Dumnică, care și țîia soarelui se numia După acesă s'au leguit de două ori: Dumnică, Sîmbăta, Vinerea, și Mercuru, care după Christosm în casa se țîie țîile. Veji Sf. Vasile cătră Ches. Part. — Cartea 28 a Sfîntului Augustin și cuvîntul 17 asupra Judeilor a lui Gără de Aur.

4) Catechism dela verbul grecesc *kateho* adică prin grău învățătura.
 5) Veji și Catehisi Sfîntului Chiril.

